

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΟΡΓΑΝΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΟΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΜΠΤΗΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ 12 ΜΗΝΩΝ
Ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἕως 1 Ἰουλίου
Ἑσωτερικοῦ δρ. 6. — Ἑξωτερικοῦ γρ. χρ. 8.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
ΜΙΧ. Ι. ΓΑΛΑΝΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ
α' Αναπλάσεως καὶ ἐκδόσεως τοῦ Χρυσοστόμου
ὁδὸς Φλέσσα, 5, παρὰ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ ὁρησεία καὶ αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι. ὑπὸ F. Bettex. — Ἡ ἐν τῇ ὁρθόδοξῃ ποίμνῃ καταπολέμησης τοῦ ὀλισμοῦ. — Ὁ Βίος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. — Ἀπάντησις εἰς τὰ ἐρωτήματα τῆς «Ἀναπλάσεως», ὑπὸ Πολυκάρπου Ι. Συνδρινού. — Ὁ Ῥαββίνος Ἰσαάκ Μ., ὑπὸ Ν. Χ. Ἀμβρόζη. — Ἡ Πραγματικὴ Ζωὴ κατὰ μεταφράσιν Κρυσταλλίης Δακκαλοπούλου. — Ἀγνοοιοὶ καὶ παρερμηνείαι Μακράκη.

Ἡ ὈΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ Αἱ ΦΥΣΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ ὑπὸ F. BETTEX

Ἐχοντες ἴδῃ εἰς χεῖράς μας τὸ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον προαναγγελθέν ἀπὸ τῶν σιτηλῶν τούτων σπουδαιότατον σύγγραμμα τοῦ F. Bettex, θέλομεν προδῆ εἰς τὴν δημοσίευσίν του ἐν τῇ «Ἀναπλάσει», κατὰ τὴν περὶ τούτου ὑπόσχασίν μας. Ἐν τῇ παρόντι φύλλῳ δημοσιεύομεν τὸν πρόλογον τοῦ συγγραφέως.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Δὲν ἔγραψα βιβλίον ἐπιστημονικὸν διὰ τοὺς ἐπιστήμονας. Ἀπευθύνομαι πρὸς τὰς ἀπλὰς, ἀλλὰ διψῶσας τὴν ἀλήθειαν ψυχάς, διὰ νὰ ὁμιλήσω εἰς αὐτάς περὶ ἀληθειῶν μεγάλων, ἀπλῶν ὡσαύτως, ἀλλὰ συμπτυσσόμενων ὑπὸ σωρείαν σοφιστικῶν ἐπιχειρημάτων. Ἐπιθυμῶμεν νὰ ταῖς ἀνακοινώσω τὴν βαθεῖάν μου πεποιθῆσιν περὶ τοῦ ὅτι ὁ ὦν καὶ προσωπικὸς Θεὸς τῆς Βίβλου εἶνε τὸ ἀναγκαῖον κέντρον ἐκπόμῳ τινὸς Σύμπαντος· ὅτι ὁ Δημιουργὸς καὶ ἡ δημιουργία του δὲν ἀντιφάσκουσι, καὶ ὅτι ὅλαι αἱ ἀποκαλύψεις τῆς ἐπιστήμης δὲν ἀπέδειξαν ἀκόμη, καὶ δὲν θ' ἀποδείξωσι ποτέ, ὅτι

ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ μᾶς ἀπατᾷ. Ἐπεθύμουν νὰ τοὺς κάμω νὰ ἔδωσι πόσον ἐλάχιστην ἀληθὴ ἐπιστήμην ἐγκυρό· πτωσίαν ἰα ὥραται φράσεις καὶ τὰ μεγάλα λόγια τῆς ἀπιστίας, καὶ πόσον ἐλάχιστον αὐτὴ καταλαμβάνει αὐτὴν τὴν ὀλικὴν δημιουργίαν, περὶ τῆς ὁποίας ἰσχυρίζεται ὅτι εἶνε ἡ μόνη ἀληθινή· τέλος νὰ τοῖς δείξω, ὅτι ἡ Χριστιανικὴ καὶ Βιβλικὴ ἀντίληψις περὶ τοῦ Σύμπαντος εἶνε λογικωτέρα, ἁρμονικωτέρα, συμφωνωτέρα πρὸς τὰ πράγματα, ἐπομένως, ἐπιστημονικωτέρα ὑπὲρ ὅλης τῆς φιλοσοφίας καὶ ὅλας τὰς ὀλιστικὰς καὶ ἄθεας συστήματα. Ἐξ ἄλλου ὅμως, ἀφήνω εἰς ἕκαστον τὴν ἐλευθερίαν τῆς γνώμης, τὴν ὁποίαν διεκδικῶ διὰ τὸν ἑαυτὸν μου, καὶ παρακαλῶ μόνον τοὺς ἀναγνώσττας νὰ ἐξετάσωσι καὶ νὰ σκεφθῶσιν· εἰς αὐτοὺς δ' ἀπόκειται τότε νὰ συναγάγωσι τὰ συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα θὰ τοῖς φανῶσιν εὐλόγα.

Τέλος, δεύλω νὰ εὐχαριστήσω ἐνταῦθα τὸν κ. Frank Baumgartner, ἐκ Γενεύης, ὅστις εὐηρεστήθη νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὸ χειρόγραφον καὶ τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια.

Ἐν Στουτγκάρδῃ

F. Bettex.

Ἡ ὈΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ Αἱ ΦΥΣΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ ὑπὸ F. BETTEX

Εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον θὰ δημοσιεύσωμεν τὴν ἀντὶ Εἰσαγωγῆς ἐπιστολιμαίαν κρίσιν περὶ τοῦ ἔργου τούτου ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐν Γενεύῃ Πανεπιστημίου κ. M. Thury.

Η ΕΝ ΤΗ ΟΡΘΟΔΟΞΩ ΠΟΙΜΝΗ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΙΣ ΤΟΥ ΥΛΙΣΜΟΥ

Ὁ Ἱερός Χρυσόστομος τονίζει μετὰ πολλῆς, ἀλλὰ δικαίας σφοδρότητος τὰς εὐθύναις τῶν προσετώτων τῆς Ἐκκλησίας. αὐτοὶ οἱ ἐξώθεν δέ, λέγει, μόνον ἄρχοντες, ἀλλὰ καὶ οἱ τῶν ἐκκλησιῶν προσετώτες τῆς οἰκίας ἀρχῆς ὑφίστανται τὸν λόγον· καὶ μάλιστα οὗτοι εἰσὶν οἱ ἐπὶ πλείονι τὰς πικρὰς καὶ βαρείας εὐθύναις ὑπέχοντες. Καὶ γὰρ ὁ τοῦ λόγου τὴν διακονίαν ἔχον χειρισμένος ἐξετασθήσεται μετὰ ἀκριβείας ἐκεῖ, εἰ μήτε ὀκνῶ, μήτε φόβῳ παρῆδε τι τῶν δεόντων εἰπεῖν, καὶ διὰ τῶν ἔργων πάντα διεκτελέζατο, καὶ οὐδὲν ἔκρυψε τῶν συμφερόντων. Πάλιν ὁ τὴν ἐπισκοπὴν λαχὼν, ὅτε πρὸς μείζονα ὄγκον ἀντιβέβηκε, τοσοῦτ' πλείονα ἀπαιτηθήσεται λόγον, οὐχὶ διδασκαλίας μόνον καὶ πενήτων προστασίας, ἀλλὰ καὶ χειροτονιῶν δοκιμασίας καὶ μυρίων ἑτέρων. (Χρυσόστ. ἐκδ. Migne, τόμ. Γ' σελ. 23).

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ μεγίστου τῶν διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι τὰς μεγαλητέρας καταστροφάς, εἰς τὰς ὑλιστικὰς τάξεις, καὶ νὰ συντελέσωσιν εἰς λαμπρότερον θρίαμβον τῆς πίστεως, ἐὰν μελετηθῶσι καλῶς ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων καὶ ἐπηρεάσωσιν αὐτοὺς σπουδαίως καὶ εἰς τὸν ζήλόν των καὶ εἰς τὰ ἔργα των. Διότι ἡ πρόδοσις τῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν καὶ ἔξωθεν δὲν ἐξηγεῖται μόνον διὰ τῆς πρὸς αὐτὰς ῥοπῆς μεγάλου μέρους τοῦ συγχρόνου κόσμου, ἀρρακτομένου κατὰ προτίμησιν εἰς σύστημα θωπεύον τὰ ἐνστικτὰ καὶ διεγείρον τὰς αἰσθησεις. Ἡ χριστιανικὴ χάρις εἶνε ἡ μείζων ἀπατῶν τῶν δυνάμεων, ἀρκεῖ νὰ γίνηται χρῆσις αὐτῆς ἐπὶ τῶν ψυχῶν. Ἀλλ' ἡ ἐνεργοποίησις τῆς χάριτος δὲν δύναται νὰ τελεσθῇ πλήρως καὶ ν' ἀποδώτῃ ὅλα τὰ ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀποτελέσματα τῆς, ἐφόσον οἱ ἐπίσκοποι, κατὰ μεγάλην τοῦλάχιστον πλειονότητα, δὲν τὴν ἔχωσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ζῶσαν εἰς τὰς ψυχὰς των, ἐξακοντίζοντες αὐτήν, οὕτως εἰπεῖν, ἐξ ὀλοκλήρου τῆς ὑπάρξεώς των.

Ἡ δύναμις τῶν προμάχων τῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν πρέπει νὰ ζητηθῇ κατὰ μέγα μέρος ἐν τούτῳ· ὅτι οἱ ἡγούμενοι τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν δὲν κάμνουσιν ὅσον ἔπρεπε χρῆσιν τῆς ἐμπειστευμένης εἰς αὐτοὺς δυνάμεως τῆς πίστεως.

Ἐὰς πολλὰ πλῆθυσαν οἱ ἐπίσκοποι οἱ κηρύττοντες καὶ ἐννοοῦντες τοὺς κηρύττοντας, ἀς δοθῶσιν εἰς τὰς κατὰ τόπους Ἐκκλησίας ἀρχιερεῖς δυνάμενοι νὰ ἐμπνεύσωσι τὴν πεποιθῆσιν ὅτι ἀποστρέφονται τὴν τρυφὴν ὡς τὸν Ἐωσφόρον καὶ τὴν πλεονεξίαν ὡς τὸν Βεελζεβούλ. ἀς τεθῶσιν ἐν μέσῳ τῶν πιστῶν ποιμέναρχαι εὐσεβεῖς, ἀγρυπνοὶ, ἀπροσώποληπτοι, φιλόστοργοι, ἰσχυροὶ, φιλοδοξοῦντες ν' ἀναστήσωσι τοὺς κατακειμένους Κανόνας τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς εἰς αὐτοὺς πλήρους ὑποταγῆς τῶν ἐαυτῶν

τῶν πρῶτον· καὶ θέλομεν ἴδει, ὅτι αἱ ὑλιστικαὶ ἰδέαι θὰ ὑποχωρήσωσι παρ' ἡμῖν προτροπὰς, ἡ δὲ πίστις θὰ καταγάγῃ τὸν λαμπρότατον τῶν θριάμβων.

Διότι ἡ παρ' ἡμῖν ἀπιστία εἶνε μᾶλλον τὸ ἀποτέλεσμα ἐπιπολαιότητος καὶ βραθυμίας, ἢ φανατικοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν. Ἐπίσκοποι δὲ δρῶντες κατὰ τὰ ὑποδείγματα τοῦ Ἱεροῦ Ἐθαγγελίου, ἔχῃ μόνον εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις θὰ διαθ. μαίνωσι τὸ αἶσθημα τῆς εὐσεβείας, ἀλλὰ θὰ τρέψωσι πρὸς αὐτὴν καὶ πλείστους ἐκ τῶν κυμαινόμενων λογίων καὶ ἐπιστημῶν. Καὶ ἐὰν ἐγεννητο ἡ πεποιθῆσις, ὅτι ὑπάρχουσι Πατέρες Ἐπίσκοποι, ἀγρυπνοῦντες ὑπὲρ τῆς παρακατατεθειμένης εἰς αὐτοὺς διδασκαλίας καὶ ὑπὲρ τῶν ψυχῶν τοῦ ποιμνίου των, διὰ τὰς ὁποίας ὁ Κύριος ἡμῶν ἐβυστάσε τὸν ἑαυτὸν του, δὲν λέγω ὅτι θὰ ἐξηλείφετο ὅλος ἡ ἔθνη ἐν τῇ Ἑλληνικῇ κόσμῳ, ἀλλὰ πάντως θὰ περιορίζετο σημαντικώτατα, καὶ πιθανὸν μὲν νὰ ἔμενον εὐάριθμα ἄτομα ὑλόφρονα, δὲν θ' ἀντεμετωπιζόμεν ὅμως ποτὲ δμάδας ὑλοφρόνων.

Καὶ ἡ περὶ τούτου μέριμνα πρέπει ν' ἀποτελέσῃ τὴν πρωτίστην ἐνασχόλησιν ἔχῃ μόνον τῶν προϊσταμένων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν δυναμένων νὰ προσφέρωσιν εἰς αὐτοὺς τὴν ἀρωγὴν των.

Εἰς τοὺς πολέμους χρειάζονται ἀρχηγοὶ ἐπιστήμης, νηφαλιότητος, δραστηριότητος, ἱκανοὶ νὰ ἡλεκτρίσωσι τοὺς ἰδικούς των, νὰ καταποτήσωσι τοὺς πολέμιους. Τί δὲ εἶνε ἡ Ἐκκλησία; Σῶμα στρατευόμενον, ἀενάως μαχόμενον, μὲ ἀποστολὴν πάντοτε νὰ προελαύνῃ καὶ διαρκῶς νὰ κατατροπώνῃ.

Εἶνε τοῦτο δύσκολον καὶ σήμερον; Ποσῶς. Διότι ὁ Χριστὸς εἶνε ὁ αὐτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ ἡ χάρις του δὲν παλαίουται, καὶ τὰ πολεμικὰ ὄργανά τῆς πίστεως του μένουσι πάντοτε νεάζοντα καὶ ἀπροσμάχητα, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως, τὸν ὅποιον ἐδηλώσαμεν. Ἀπαιτοῦνται ἀρχηγοὶ θερμοὶ, εὐγλωττοὶ, ἀμειπτοὶ, ἀγρυπνοὶ, ἀκούραστοι, εὐτολμοὶ, δεξιοὶ εἰς ἀμυναν, εὐμήχανοι καὶ ἄγχαδοὶ εἰς τὴν ἐπίθεσιν· ἥτοι μᾶς χρειάζονται ἐπίσκοποι ἀληθινοί.

Ἰδοὺ τὸ μέγα πρόβλημα, ἀλλὰ καὶ τὸ μέγα ὄπλον. Ὅταν ἡ Ἐκκλησία τὸ χρησιμοποίησιν δεάντως, ὁ ὑλισμὸς δὲν θὰ ᾔνε πλέον ἐχθρὸς, ἀλλὰ πτώμα.

Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ (κατὰ μετὰφρασιν)

Η ΝΕΟΤΗΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΜΕΧΡΙ
ΤΩΝ ΠΕΙΡΑΣΜΩΝ ΑΥΤΟΥ

[Βλῆπε ἀριθμὸν 241]

Ἡ νέα αὕτη τάξις τῶν πραγμάτων δὲν ἦτο ὠρισμένη νὰ διαρκῇ πάντοτε· πρέπει νὰ ἀφανισθῇ μετὰ τοῦ ἁμαρ-

τήματος· ὁ Θεὸς ἀπέστειλε τὸν μονογενῆ Υἱόν του εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, διὰ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν κατάργησιν τῶν συνεπειῶν τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θλιβεροῦ κράτους τοῦ θανάτου· Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί (Τιμόθ. Γ'. 16)! Ἰσὺς τοῦ μυστηρίου τούτου τὸ πνεῦμά μου κλίνει καὶ προσκυνεῖ. Ἀληθὴς Θεός, καὶ ὅμως ἀληθὴς ἄνθρωπος! Τοῦτο εἶνε τὸ θαῦμα τῶν θαυμάτων, καὶ ἡ αἰτία καὶ ὁ λόγος ὅλων τῶν ἄλλων. Ὅστις δὲ ποτε θεωρεῖ τὰ ἄλλα θαύματα ὡς ἀδύνατα, ὁρῶντι ἐν πρώτοις νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' ὁ ἰσχυρίζομενος, ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ γείνη ἄνθρωπος ὁ Θεός, ἀς μᾶς δεῖξῃ ἄλλην δόδον φέρουσαν ἡμᾶς εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου· ἢ μᾶλλον, ἀς ἔχῃ τὸ θάρρος νὰ μᾶς εἴπῃ ἀπροκαλύπτως· Ἀπελπίσθητε, ἀπολέσθητε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σας, καὶ γείνατε ἡ βορὰ τοῦ σωματικοῦ καὶ τοῦ αἰωνίου θανάτου.

Ἀλλὰ μετὰ τοῦ Χριστοῦ κατῆλθεν ἐπὶ τὴν ἔθνην ἡμῶν γένιον ζῶν ἢ πληρότης τῶν οὐρανίων δυνάμεων, διὰ τῶν ὁποίων ἀντιτάσσει τὴν σωτηριώδη ἰσχύιν του κατὰ τῆς καταστρεπτικῆς ἐνεργείας, τὴν ὅποιαν ἡ ἁμαρτία ἔλασκει ἐπὶ τῆς γῆς. Διὰ τῶν παθῶν του καὶ τοῦ θανάτου του ἐνίκησε τὴν δύναμιν, τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου· διὰ δὲ τῶν θαυμάτων του καταπολεμεῖ τὰς συνεπείας τῶν. Διότι ἕκαστον θάυμα εἶνε ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ὁ Θεὸς δὲν θέλει ν' ἀφήσῃ τὸν κόσμον ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου.

Ἐν τῇ προσωπικῇ κοινωνίᾳ μετὰ τοῦ Χριστοῦ ὁ πιστὸς λαμβάνει συνεχῇ πείραν ταύτης τῆς θαυμασίας ἐπικοινωνίας τῶν δυνάμεων τῆς οὐρανίου ζωῆς· διότι Ἐκεῖνος μᾶς δίδει τὸ Πνεῦμά του καὶ μᾶς ἐλκύει πρὸς ἑαυτὸν διὰ τοῦ λόγου του. Διὰ τῶν μυστηρίων ἐγγχεῖ ἐν ἡμῖν τὴν ζῶν τοῦ δεδοσμένου σώματός του. Διὰ ταύτης τῆς θαυμασίας καὶ υπερφυσικῆς ἐπενεργείας τὸ σῶμα ἡμῶν ἐνισχύεται εἰς τὸ νὰ κατασταθῇ σύμμορφον πρὸς τὸ ἐνδοξον σῶμά του (Φιλίπ. Γ'. 21). Ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα εἶνε ὁ θαυμαστός (Ἦσ. Θ'. 6), ὁ δὲ δημιουργήσας ὡσαύτως, ὅταν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι, νέους οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν, ὅπου ἡ δικαιοσύνη κατοικεῖ (2 Πέτρ. Γ'. 13). Καὶ τότε θὰ ἔχῃ ἐξολοθρεῖσαι τοὺς ἐχθρούς του καὶ καταργήσῃ τὸν θάνατον, ὁ δὲ Θεὸς θὰ ᾔνε τὰ πάντα ἐν πατρὶ (1 Κορινθ. ΙΕ'. 28).

Ἀναγινώσκοντες εἰς τὰς Γραφάς, ὅτι ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ ἀπόστολοι διδάσκουσι τὴν ὑπαρξίν των ἀγγέλων, δὲν βλέπομεν καμμίαν εὐλογον αἰτίαν ὅπως ἀμφιβάλλωμεν περὶ τούτου. Οἱ ἄγγελοι εἶνε καθαρά καὶ μακάρια πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν (Ἐβρ. Α'. 14). Εἶνε μάλιστα λίαν παρήγορον δι' ἡμᾶς τὸ νὰ ἡξέυρωμεν, ὅτι ἐκτός καὶ ὑπερῶν τοῦ ὅρατος τούτου κόσμου ὑπάρχει ἄρατος βασιλείον τῶν πνευμάτων, ἐν τῷ ὁποίῳ ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ φυλάττεται ἀκριβῶς καὶ μετὰ χερᾶς, ὡς ὥφειλε νὰ γίνηται τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ ἄγγελοι ἀποστέλλονται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἄνθρώπους, κομίζοντες τὰς ἀγ-

γελίας του καὶ ἐκτελοῦντες τὰς βουλὰς του, καὶ μετέχουσιν ἐνεργητικώτατα εἰς τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Αὐτοὶ ἀναγγέλλουσι τὴν γέννησιν τοῦ Κυρίου (Λουκ. Α'. 11)· ἀγγελοὶ ἐρχεσθαι ἐνισχύων αὐτὸν ἐν τῇ Γεθσημανῇ (Λουκ. ΚΒ'. 49)· ἄγγελοι ἀναγγέλλουσι τὴν ἀνάστασιν του (Λουκ. ΚΔ'. 4—7), καὶ τὴν ἐπάνοδόν του ἐν καιρῷ τῆς ἀναλήψεώς του (Πράξ. Α'. 10). Ἀγγελοὶ θὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν κρίσιν τοῦ κόσμου (Ματθ. ΙΓ'. 41· ΚΔ'. 31). Αὐτοὶ προστατεύουσι καὶ φρουροῦσι τοὺς εὐσεβεῖς ἄνθρώπους, καὶ χαίρουσι δι' ἕκαστον μετανοοῦντα ἁμαρτωλόν (Λουκ. ΙΕ'. 10). Εἰς τῶν ἰσχυρότερον ἐν τῇ στρατιᾷ ταύτης τῶν οὐρανίων πνευμάτων δὲν ἐνέμεινεν ἐν τῇ ἀληθείᾳ (Ἰωάν. Η'. 44). Καταχρώμενος τὴν ἐλευθερίαν του, ἐχωρίσθη ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁμοῦ μετ' ἄλλων ἀγγέλων, τοὺς ὁποίους παρέσυρεν ἐν τῇ πτώσει του, ἔδρασε βασίλειον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου βασιλεύει ὡς ἡγεμὸν τοῦ ἔθους καὶ κεκρυγμένος ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων.

Ἐπομένως, ὅτε ἡ ἀπιστία διακηρύττει ἀποφασιστικῶς, ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεὸς προσωπικός, ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν οὔτε ἄγγελοι, οὔτε δαίμονες, οὔτε θαύματα, ὅτι ἡ Βίβλος εἶνε βιβλίον περιέχον πλάναις, ὡς πάντα τὰ ἄλλα, ὅτι ὁ Χριστὸς, εἶνε ἀληθέστατος ἄνθρωπος, ἀλλ' ὅχι ἀληθὴς Θεός, δμοιογούμενος ὅχι ὀλιγώτερον ἀποφασιστικῶς, ὅτι πιστεύομεν ὅλας τὰς προτάσεις τὰς ἀντιθέτους πρὸς τὰς ἡρνήσεις ταύτας. Δὲν ζηλεύομεν ποσῶς τὴν νομιζομένην σοφίαν τῆς ἀπιστίας, καὶ γνωρίζομεν, ὅτι εἶνε μωρία τὸ λέγειν, ὅτι οὐκ ἔστι Θεός (Ψαλμ. ΙΔ'. 1). Ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀπίστους, οἵτινες ἀρχονται συλλαμβάνοντας ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἁλίας τῆς ἀπιστίας των, εὐχόμεθα ὅπως ὁ καιρὸς τῆς χάριτος μὴ παρέλθῃ δι' αὐτοὺς.—Κατέναντι τοῦ θανάτου, καὶ ἐν γένει, κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀγωνίας, ἡ συνειδήσις ἐξεγείρεται, καὶ τὰ βέθη τῆς καρδίας φωτίζει ἀνωθεν λαμπρὰ ἀπτραπή, εἰς τὸ πὺς τῆς ὁποίας ἀνατρέπονται ὅλαι αἱ βράσεις τῆς ἀπιστίας.

(Ἐπεται τὸ τέλος τοῦ Α'. Κεφαλαίου).

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΒΙΣ ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ "ΑΝΑΠΑΛΑΣΕΩΣ,"

Ζήτημα πέμπτον

Ὁ χριστιανικὸς λαὸς ἀποστρέφεται τὸν φιλοχρήματον ἐπίσκοπον τόσῳ μᾶλλον, ὅσον δὲν περιτοχιζέται ὑπὸ οἰκονομικῶν υποχρεώσεων. Ὁ φιλοχρήματος ἐπίσκοπος εἶνε τὸ ἐλεεινότερον τῶν ὀνομάτων καὶ πραγμάτων, καὶ σκανδαλίζει τοὺς χριστιανούς, δι' ὅς ὁ Χριστὸς ἐπέθανε. Τὸ χεῖριστον δὲ πάντων εἶνε, ὅτι τινὲς διὰ διαθέτης ἐγκυκλίους εἰς συγγενεῖς καὶ ἀνεψιάς πολλὴν περιουσίαν, καὶ ἀτυχῶς καὶ εἰς πρόσωπα παντάπασιν ξένα. Ἐχομεν πολλὰ περὶ τούτου παραδείγματα. Δὲν γνωρίζω ἀνὴρ ὅστις νῦν ἐπίσκοποι χειροτονοῦντες ἐπὶ χρήματι. Τὸ

άληθες είνε ότι πολλάκις διαδίδονται πολλά, και τσάκντη έχει σχηματισθή πεποίησις παρά τῷ λαῷ, ὥστε και περί αὐτῶν τῶν ἐναρέτων ἐπισκόπων ἀμφιβάλλει πολύ. Ἀποθανόντων ἱερέων τῶν Πατρῶν εἰς τσάκντην ἐλευσινότητα σιμωνίας περιέπιπταν, ὥστε ἐθετο εἰς δημοπρασίαν τὸν ὑποψηφίους ἱερεῖς, ὧν τινες ἐπώλουν κτήματα, ἡ ἐδανείζοντο χρήματα πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ. Ἡ σιμωνία καταδικάζεται αὐστηρότατα ὑπὸ τῶν Ἱ. Κανόνων, διότι εἶνε, κατὰ τὸν Πατριάρχην Ταράσιον, φοβερά ἁμαρτία και βλασημία, και δὴ χειροτέρα τῆς περὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος βλασημίας τοῦ αἰρετικοῦ Μικεδονίου. Πρὸς κατάπαυσιν τῆς διαδόσεως ταύτης πρέπει νὰ τεθῶσιν εἰς ἐνέργειαν οἱ ἀργούντες ἥδη κανόνες περὶ τῆς τιμωρίας, νὰ καθαιρεθῶσι δηλονότι οἱ τε χειροτονούντες και χειροτονούμενοι, ἂν ἀποδειχθῇ ἀληθὴς ἡ διάδοσις περὶ τινος ἐπισκόπου. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος λαμβάνουσα ὅψιν τὴν καταγγελλαν και τὸ πρῶτον δι' ἐξάρχου εἰδικοῦ και ἱκανοῦ προβαίνουσα εἰς ἀνακρίσεις, δικάζουσα δ' εἰτα, ἂν εὖρη τὰ πρὸς τοῦτο στοιχεῖα, διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς, εἴτε καταδικαστικῆς εἴτε μὴ, θὰ διαλύη τὰς κυκλοφορούσας φήμας περὶ τινων ἐπισκόπων. Ἀποκρούει τὴν γνώμην τῶν φρονούντων, ὅτι διὰ τῆς τιμωρίας, τῆς καθαιρέσεως ἢ προστίμου, θὰ καταστρεφθῇ τὸ γόντρον τοῦ ἐπισκόπου. Πολλοὶ γε δεῖ. Ἡ τιμωρία τούαντίον θὰ σωφρονίσῃ πολλούς, οἵτινες δὲν πρέπει νὰ θεωρῶνται ἀνεξέλεγκτοι. Οἱ νόμοι και οἱ κανόνες εἶνε ἀνώτεροι παντός, εἴτε ἐκκλησιαστικοῦ εἴτε πολιτικοῦ ἀρχόντος. Πλὴν ἀλλὰ δυσκόλως δύνανται νὰ ληφθῶσι νομοθετικὰ μέτρα, δι' ὧν εὐδύνεται νὰ δοθῇ τέρμα εἰς τὰς κυκλοφορούσας περὶ πλεονεξίας και χρηματισμοῦ ἀρχιερέων τινῶν φήμας, διότι εἶνε ἔργον τῆς συνειδήσεως ἐκάστου ἱερέως. Ὁ φιλοχρήματος ἱερέως ἐκόλωσε δύναται νὰ καταστρατηγῇ τὸν νόμον. Ἐὰν τεθῇ νόμος, ὅπως ὁ ἱερέως μὴ λαμβάνῃ ἀμοιβὴν εἰς τὰς κηδείας ἢ μνημόσυνα, θὰ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα μείζονα κακά, διότι ἡ δὲν θὰ μεταβαίνει πρὸς αὐτὸν, ἡ θὰ προκαλῇ ἐκάστοτε σκάνδαλα, προτιμήσας τὸν μὲν τοῦ δέ. Ἀλλως τε ὁ μισθὸς τοῦ ἐπισκόπου εἶνε πολὺ γλίσχος, οὐδὲ τῷ παρέχει ἡ πολιτεία οἰκίαν, ἐν ἣ νὰ μένῃ. Μόνον εἰς νόμος ἡδύνατο νὰ τεθῇ, ὅπως μὴ και μετὰ θάνατον σκανδαλίζωσι τινες διὰ τῆς διαθήκης, ἢν ποιοῦσιν, ἢ ἐξ ἀδιαθέτου. Πολλοὶ δηλονότι ἱεράρχαι ἀποθνήσκοντες ἐγκαταλείπουν περιουσίαν πολλὴν εἰς συγγενεῖς, ἀνεψίους και ἀνεψιάς. Ἀν θέλω ν' ἀναφέρω δυνάμει. Ἡδύνατο νὰ τεθῇ νόμος, καθ' ὃν πᾶσα διαθήκη ἱερέως εἶνε ἄκυρος, και κατ' ἀκολουθίαν ἡ περιουσία αὐτοῦ νὰ περιέρχεται εἰς τὸ ἱδρυθεῖσιν ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον, ἢ, ἐν ἐλλείψει τούτου, εἰς τὰ Φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα τῆς ἐπισκοπῆς. Ἀτυχῶς σήμερον ὁ ἐπίσκοπος διαθέτει τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ὡς βούλεται, ἐνῷ τούτο δὲν συμβαίνει εἰς τοὺς Μοναχοὺς και τοὺς Μητροπολίτας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Διὰ τοῦ τοιαύτου νόμου και τινες φιλοχρήματοι ἱεράρχαι, ἂν ὑπάρχουσι, θὰ περιορίσωσι τὸ πάθος τῆς φιλοχρηματίας, και πολλοὶ τῶν χριστιανῶν δὲν θὰ σκανδαλίζωνται, ὅταν

μανθάνωσιν ὅτι ὁ δαίνα ἀρχιερεὺς ἀφῆκεν εἰς τὴν ἀνεψίαν του 50 ἢ 100.000 δραχμῶν, ἢ εἰς τὴν ὑπερέτριάν του 10 ἢ 20.000 δραχμῶν.

Τοιαῦτα εἶνε αἱ ταπειναὶ μου γνώμαι, ἃς αὐτοσχεδίως ἀποστέλλω εἰς τὰ ἐρωτήματα τῆς φίλης «Ἀναπαξίσεως». Πονῶ τὴν Ἐκκλησίαν και ἐπιθυμῶ τὴν ἀνόρθωσιν και τὴν δόξαν αὐτῆς. Θέλω νὰ δράσῃ ἡ θεόκραντος Ἐκκλησία ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, κατὰ τῶν ἱστορικῶν θεωριῶν και τῶν κακῶν, αἵτινες ὑψοῦσι θρασείαν κεφαλὴν. Καὶ ὅτι οἱ τοιοῦτοι ἢ τοιοῦτοι νόμοι ἀληθῶς ὠφελοῦσι, δὲν ἀρνούμαι. Ἀλλ' ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας, φωτεινὴ και λαμπρὸσα θ' ἀνατελεῖ διὰ τῶν ἠθικῶν, εὐσεβῶν, ζηλωτῶν, πολυμαθῶν και ἐναρέτων ἐπισκόπων. Ἐπίσκοποι νεκροὶ πνευματικῶς, νοσηροὶ ἠθικῶς, ἁμαρταῖς ἐπιστημονικῶς, ἀνίκανοι νὰ διδάσκωσι και νὰ παρηγορῶσιν, εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀνορθώσωσι τὴν Ἐκκλησίαν, και νὰ ἐπιφέρωσι ζωὴν, ὅσοι δὴποτε και οἵοιδήποτε νόμοι και ἂν τεθῶσι. Τούτο βροντοφωνεῖ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, και δὴ ἡ Ἱστορίη τῆς Ὁρθοδόξιας.

Ἐν Πάτραις **Πολύκαρπος Ι. Συνοδινός**
Ἱεροκέρυξ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Χ. ΑΜΒΡΑΖΗ

Καθηγ. τοῦ Πρακτικοῦ Λυκείου και πρῶην Ἱεροκέρυκος Σμύρνης.

Ο ΡΑΒΒΙΝΟΣ ΙΣΑΑΚ Μ.

ΠΙΣΤΕΥΩΣ ΕΙ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΩΝ

ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΤΟΝΗΘΗΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ

Πλήρης ἐνδιαφέροντος καὶ ποικίλων περιπετειῶν καὶ ἀποδείξεις περὶ τῆς ἀληθείας τῆς Μίσε, Ἀγίας, Καθολικῆς και Ἀποστολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐκ τῶν ἱερῶν Γραφῶν και τῶν Ἀγίων Πατέρων, Ἀνατολικῶν τε καὶ Δυτικῶν.

ΤΟΜΟΣ Β'.

[Βλέπε ἔριθμόν 211]

— Ἀπέθανε, Θεέ μου! ἐφώνησεν ὁ Ἱατρός...

Καὶ ἐλιποθύμησεν... ἀπὸ τὸν φόβον του!

Ἐτρεξεν ὁ γέρον τριχλίζων και κλονιζόμενος, ἔρριψεν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἱατροῦ ὀλίγας σταγόνας ὕδατος. Ὁ Ἱατρός ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς.

— Μὴ φοβῆσαι, Ἱατρέ, τῷ εἶπεν· ἂν ὁ Κύριος θέλῃ νὰ σωθῶμεν, θὰ μᾶς σώσῃ.

Καὶ πρὸς ἐνθάβρυνσιν τοῦ Ἱατροῦ και ὄλων ἤρχισεν ὁ γέρον νὰ ψάλλῃ εἰς γλυκύτατον μελωδήμα.

— «Πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ Κύριος ἐποίησεν ἐν τῷ οὐρανῷ και ἐν τῇ γῇ, ἐν ταῖς θαλάσσαις και ἐν πᾶσαις ταῖς ἀβύσσους... Συνήγαγεν εἰς σῶρόν τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης, ἐβάλεν εἰς ἀπόθηκας τὰς ἀβύσσους (1). Θεὸς τῆς

(1) Ψαλμ. λγ'. 7.

σωτηρίας ἡμῶν, ἡ ἐλπὶς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς και τῶν ἐν θαλάσῃ μακρῶν... Ὁ κατασιγᾶζων τὸν ἥγον τῆς θαλάσσης, τὸν ἥγον τῶν κυμάτων αὐτῆς (1). Σὺ δεσπόζεις τοῦ κράτους τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ σάλον τῶν κυμάτων αὐτῆς σὺ καταπραΰνεις...»

— Μὴ φοβείσθε! ἤκουσθε! ἡ κοῦσθῃ ἡ φωνὴ τοῦ πλοῦρχου. Πλησιάζομεν εἰς τὴν Σύρον...

Πράγματι. Διεκρίνετο μακρόθεν ἡ Σύρος.

Ἡρῳίς νὰ κοπᾶζῃ ἡ τριχυμία· ἡ κίνησις τοῦ ἀτμοπλοίου ὠλιγόσταυν... ὁμοῦ δὲ και ἡ ἀπελπισία και ὁ φόβος τῶν ἐπιβατῶν.

Μετὰ τὴν φοβερὰν τριχυμίαν ἤρχετο ἡ ποθητὴ γαλήνη... Τὸν φόβον διαδέχετο θάρρος, τὴν ἀπελπισίαν ἐλπίς, τὸν θάνατον ἡ ζωὴ...

Ἀνεπνέυσταμεν τέλος φθάσαντες εἰς Σύρον.

Ἐλευσιν, κλονούμενοι, μόλις βαδίζοντες, ἐξήλθομεν εἰς τὴν προκυμάλαν.

Ὁ Ἱατρός δὲν ἔπαυε δοξολογῶν τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ διασώσει.

Μόλις ἐξήλθομεν, ἀποταθείς πρὸς τὸν γέροντα...

— Παρακαλῶ, εἶπεν... ἃς ὑπάγωμεν ν' ἀνάψω ἓνα κηρί εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

— Ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν, τῷ εἶπεν ὁ γέρον, δὲν θέλει κηρί... Εἶναι πνεῦμα, και ὑπὲρ αὐτὰ θέλει πνευματικὴν λατρείαν. Τὴν καρδίαν σου, Ἱατρέ, θέλει... αὐτὴν ν' ἀφιερῶσθῃ εἰς Αὐτὸν μελετῶν και ὑπακούων εἰς τὸν ἥγιον λόγον Του, ἀπὸ εἰδός, μετὰ μαθηματικῆς ἀκριθείας, πᾶσον ἀληθείας και λογικὸς εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ...

Ὁ Ἱατρός μᾶς ὠδήγησεν εἰς τι Ξενοδοχεῖον, ὅπου εἰστίσασεν ἡμᾶς...

Ἐνισχυθέντες ὑπὸ τῆς τροφῆς, ἀνεκτάσαμεν τὰς δυνάμεις ἡμῶν· πλὴν τὰ πρόσωπα ὄλων ἦσαν ὠχρότατα.

Ἡ «Ἡρα» δὲν ἦτο πλέον εἰς θέσιν νὰ ταξειδεύσῃ, και ἔμεινε εἰς Σύρον, διὰ νὰ ἐπιτελευσθῇ.

Ἐπεβιβάσθημεν ὅθεν ἐπὶ τῆς «Κρήτης», καινούργους ἀτμοπλοίου, και τὴν ἐκπρέμνην, μὲ οὐριον ἄνεμον, και μὲ γαλήνην παιδράν, ἤμεθα εἰς Πειραιᾶ.

Ἀπεχειρέτισα τὸν ἀγαθὸν γέροντα και τὸν προσφιλεῖ Ἱατρὸν, ὅστις εἶναι πλέον εἰς ἐκ τῶν καλλίστων φίλων μου και τῶν ἐνθερμότερων και εὐλαριστέων χριστιανῶν, και ἐσκεπτόμην τὸ εἰς Ἀρταν ταξειδίον, εἰς τὸ Γυμνάσιον τῆς ὁποίας ἤμην καθηγητῆς, ὅτε κατὰ τύχην, εἰς τι καφεῖον τοῦ Πειραιῶς, ἀναγινώσκων ἐφημερίδα τινὴ, εἶδον, ὅτι ἡ Ἀ. Ξ. ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ μεταθέσῃ εἰς Ἀθήνας, χάριν τῆς ἀνετατέρας ἐκπαιδεύσεως τῶν τέκνων μου Ἀδριανοῦ και Ἰωάννου, διανυόντων τότε τὸ δεύτερον ἔτος τῶν νομικῶν τῶν σπουδῶν ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Ἡ χάρις τῆς χάριτος, διότι θὰ ἤμην πάντοτε μετὰ τῶν τέκνων μου, και ἐδόξασα τὸν Θεόν, ὅστις φέρει τὰ πάντα δεξιὰ εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἀκραδάντως ἐλπίζουσιν εἰς αὐτόν.

(1) Ψαλμ. ξε'. 5, 7.

Ἐνδόμυχος δὲ τις φωνή μοι ὑπέμνησε τὸ ἐνθαρρυντικὸν ἐκεῖνο ῥητὸν τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν Παύλου:

— «Οἶδαμεν δέ, ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν» (1).

Ἐθεώρησα τότε καθήκόν μου νὰ εἰδοποιήσω τὸν φίλον μου Ἰσαάκ Μ. περὶ τῆς νέας διαμονῆς μου. ἵνα γνωρίζῃ ποῦ νὰ διευθύνῃ τὰς πρὸς με ἐπιστολάς του

Ἀνελθὼν λοιπὸν εἰς Ἀθήνας, τῷ ἔγραψα τὴν ἀκίλου· θὼν ἐπιστολήν. (ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΗΣ «ΑΝΑΠΑΞΕΩΣ»,

Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ

Κατὰ μετάφρασιν

ΚΡΥΣΤΑΛΛΙΑΣ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

(Συνέχεια τῶν ἐν ἔριθ. 208 και 209).

«Τί ἀπεφάσισας σὺ;» ἀνέκραξα. — Νὰ ἀναχωρήσω ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον, νὰ πληρώσω τὰ χρέη του, και νὰ τὸν ἐπαναφέρω, ἀπεκρίθη ἀπλῶς ὁ υἱός μου.

Ἀκούσασα τοὺς λόγους τούτους, ἐρρίφην εἰς τὴν τράχηλόν του και ἔχυσά χεῖμαρρον δακρύων ἐπὶ τοῦ στήθους του· νομίζω, ὅτι ποτὲ δὲν τὸν ἤγαπησα τόσον, ὅσον αὐτὴν τὴν στιγμὴν. «Θὰ εἴλω μαζί σου» τῷ εἶπον· συγκατένευσεν, και ἀναχωροῦμεν.

Ἰούλιος 18...

Τὸν ἐπανεῖδον· ἄλλ' εἰς ποῖαν, Θεέ μου, κατάστασιν! Ἀσθενής, συντετριμμένος, ἐξηλημένος, γεγηρακός, ἀποχαυνωμένος, κατακεῖμενος εἰς ἄθλιον ὑπερῶν, ἔστερμένος πάσης περιθάλψεως, και ὅμως παρὰ πολὺ ὑπερήφανος, ὥστε νὰ μᾶς καλῇ εἰς βοήθειάν του! «Ὅτε εἰσέλθομεν, ἐκοιμήτο ἐστραμμένος πρὸς τὸν τοίχον, και περιτυλιγμένος εἰς μίαν σινδὸνα ὡς εἰς σάβανον... ἔρριπασα... ἔξυπνήσας, ἐπέταξεν· ἐγὼ δέ, μὴ δυνήθεῖσα νὰ κρατηθῶ πλέον, ἔδραμον πρὸς αὐτόν, και τὸν ἔλαβον εἰς τὰς ἀγκάλας μου· μὴ ἀνεγνώρισε, και ἡ Μητέρα» ἐμβύρισε μὲ τὸν αὐτὸν τόνον, μὲ τὸν ὅποιον μ' ἔκραζεν ἄλλοτε κατὰ τὰς ἀσθενείας τῆς παιδικῆς ἡλικίας του, ἡ Μητέρα! ὦ! μὴ μὲ ἀφῆσθαι πλέον!»

— Ποτέ, τέκνον μου! ὁ ἀδελφός σου και ἐγὼ ἤλθομεν νὰ σὲ ζητήσωμεν, ὅπως σὲ ἐπαναφέρωμεν εἰς τὴν πατρίδα μας...

Ἐστρεψε τὴν κεφαλὴν, και ὁ Ῥοβέρτος τὸν ἐσφιγξε τυφεκῶς εἰς τὰς ἀγκάλας του· ὁ πτωχὸς μου Λεόντιος δὲν ἡδυνήθη νὰ εἴπῃ περισσότερα· ἱστοποιετῆθη παρὰ τὸ προσκεφάλαιον αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ καλὸς μου Ῥοβέρτος μετέβη εὐθὺς, ὅπως ἐνοικίασεν εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν καλὸν διαμέρισμα, ὅπου μετὰ τρεῖς ὥρας μετεφέραμεν τὸν ἀσθενή,

(1) Ῥωμαίους Η' 98.

ἐκαλέσαμεν δὲ καὶ κάλλιστον ἱατρόν· θὰ τὸν περιβάλλωμεν, θὰ τὸν σώσωμεν . . .

Αὐγούστου 18 . . .

Ἰδοὺ παρήλθον ἐξ ὁλόκληροι ἐβδομάδες, καὶ ἐγὼ εἰμαι ἀκόμη εἰς Παρίσιους· πυρετός κακοήθης, ἐκ τῶν χειροτέρων, ἐκράτησε τὸν Λεόντιον εἰς τὴν κλίνην καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα· ἦδη δὲ ἱατρός ἀπαράνθη, ὅτι πρὸς τὸ παρὸν εἶνε ἐκτός κινδύνου, πλὴν δὲν μᾶς ἀπέκρυψε τὴν ἀλήθειαν. Νομίζει, ὅτι τοῦ υἱοῦ μου ἡ ὑγεία προσεβλήθη σπουδαίως, καὶ δὲν ταλμᾷ νὰ μᾶς ὑποσχεθῇ ἡ μὲν τῶν μόνων ζωὴν. "Ἦκουσα τὴν καταδίκην, καὶ ἐλίνα τὴν κεφαλὴν πρὸ τῆς θελήσεως τοῦ Ὑψίστου. Ναι, δέχομαι ἀνευ μεμψιμοιρίας τινός τὴν φοικῶδη ταύτην δόδον, συγκατατίθεμαι νὰ πτερηθῶ τοῦ τέκνου τούτου, τοῦ φωτός τῶν ὀρθαλμῶν μου, τοῦ χάρματος τῆς καρδίας μου, ἀλλὰ πρὸς ἀνταμοιβὴν τῆς ἐγκριτηρέσεως μου τῆς τόσας, Σοὶ ζητῶ τὴν ψυχὴν σου, ὦ Θεέ μου! Σοὶ ζητῶ τὴν σωτηρίαν σου ὡς ἀντάλλαγμα τῆς ζωῆς σου. ὦ Πάτερ, ὦ Πλάστα μου! Σὺ, ὅστις ἀναγινώσκεις εἰς τὰ βάθη τῆς ἐσπαραγμένης ψυχῆς μου, φώτισον τὸν Λεόντιον! Σοὶ ἐζήτησε τὴν πρόσκαιρον ζωὴν· χορήγησον εἰς αὐτὸν τὴν αἰώνιαν!

Αὐγούστου . . .

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπιστρέφωμεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας. Ἡ Ἀντωνιέττα καὶ ὁ σύζυγός της, ὁ Ἀλβέρτος, ἦλθον πρὸς συνάντησίν μας, καὶ ἕκαστος προθυμοποιεῖται νὰ δείξῃ εἰς τὸν Λεόντιον ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέραν στοργήν. Τὸ αἰσθάνεται πολὺ, πλὴν, ἐνεκα τῆς μεγίστης ἀδυναμίας του, δὲν δύναται νὰ ὀμιλήσῃ, καὶ μόνοι οἱ ὀρθαλμοὶ του δεκνύουσι πόσον πολὺ τὸν συγκινοῦσιν αἱ περιποιήσεις μας καὶ ἡ ἀγάπη μας.

Σεπτέμβριος 18 . . .

Ἐπανήλθομεν τέλος. Ὁ Λεόντιος ἐγκατεστάθη εἰς τὸ δι' αὐτὸν παρασκευασθὲν δωμάτιον. Εἰσερχόμενος, μοὶ εἶπε μὲ χαμηλὴν φωνήν· «Ἄ! μητέρα, πρὸ πόσου πολλοῦ καιροῦ μ' ἐπρόσμενες!» Φαίνεται καλλίτερα· τίς γνωρίζει ποῖαν εὐτυχὴ ἐπιροὴν δύναται νὰ ἔχῃ ἐπ' αὐτοῦ τὸ γενέθλιον κλίμα!

Σεπτέμβριος 18 . . .

Ἦνε πράγματι καλλίτερα! ἀπολαμβάνει τὸν ὥραιον τοῦ Σεπτεμβρίου ἡλιον, καὶ ἀναλαμβάνει, ἀναλαμβάνει τὴν ὑγείαν του! . . . ἀναγινώσκει ὀλίγον, περιπατεῖ μετὰ περισσοτέρας δυνάμεις, οἱ ὀφθαλμοὶ του λάμπουν ζωηρότερον. . . Χθὲς μοὶ εἶπε: «Μητέρα δὲν θὰ νυμφευθῶ θὰ ζήσω μετὰ σοῦ, καὶ δι' ἐσέ· δὲν θ' ἀφῆσω ποτὲ πλέον τὴν χώραν μας· εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ᾔται καθ' ὅλα εὐχαριστήμενα ἀπὸ ἐμέ, καὶ θὰ τὸ ἴδῃς αὐτό. . . ἔχω ἓνα μεγάλο χρέος νὰ ἐξοφλήσω ἀπέναντί σου· ἀλλὰ μὴ σὲ μέλῃ· ἔχω εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου τόσων στοργὴν δι' ἐσέ, καὶ τόσον θὰ σ' εὐχαριστήσω, ὥστε θὰ σ' ἀναγκάσω νὰ μὲ συγχωρήσῃς!»

Θὰ ὠμίλει αὐτὸν ἂν δὲν ἠθύνετο ἐν αὐτῷ ἐπανερχομένη τὴν ζωὴν; . . .

Ὁκτώβριος 18 . . .

Ἀλλοίμονον! αἱ πρώται βροχαὶ καὶ τὰ πρώτα ψύχη

τοῦ βορρᾶ κατέρριψαν τὰς ἐλπίδας μας· ὁ πυρετός ἤρχισε πάλιν νὰ κατατρώγῃ τὸν Λεόντιον, καὶ νὰ τὸν κρατῇ κλινήρην· ἡ βίξ του εἶνε πλέον δέξια, πλέον ξηρά· αἱ νήκτες του εἶνε κακαί· ὁ ἀδελφός μου Λέων καὶ ἄλλος τις ἱατρός διὰ παρακτικῶν λόγων ἐπεκύρωσαν τὴν καταδίκην, ἂν κατ' αὐτοῦ ἐξέφερον δὲ ἐν Παρίσιος συνάδελφός των. Ἐν τούτοις εἶχον ἐλπίσαι μίαν στιγμὴν, εἶχον ἐλπίζει, ὅτι θὰ μοὶ ἐχαρίζετο ἡ ζωὴ τοῦ υἱοῦ μου! ἀλλ' ἦδη ἡ ἀλήθεια, ἡ φοικτὴ ἀλήθεια ἀναφαίνεται. . . καὶ πάλιν τοῦ τέκνου μου ἡ θυσία! καὶ πάλιν τῆς καρδίας μου ὁ σπαραγμός! . . . ἐπανέυρον τὸ τέκνον μου, καὶ τὸ γάυν· ἐπανήλθον εἰς τὴν μητρικὴν του ἀγκάλην πλήρως πεποιθέντος καὶ στοργῆς, ὡς καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς παιδικῆς ἡλικίας του· ὠνευροπόλει νὰ διέλθῃ ἐτη μακρὰ πλῆσιον τῆς μητρὸς του· ἤθελε νὰ μοὶ ἀνταποδώσῃ ἑκατονταπλασίως τὴν πρὸς αὐτὸ ἀγάπην μου· αἱ ὀλίσφεις μου ἐλησμονήθησαν, τὰ δάκρυά μου ἐξηράνθησαν· καὶ αὐτὴ ἡ χρεῖα μου μοὶ ἐφάνετο ἥττον βαρεῖα, ἀπ' ὅτου ἐπανέκτησα τὸ παιδίον αὐτό· ἀλλὰ φεῖ! ὁ θάνατος ἔχει ἐπ' αὐτοῦ πλεῖστον ἢ ἐγὼ δικαιώματα, καὶ ἀπαιτεῖ τὴν ζωὴν του! Ὁ θάνατος! ὦ Θεέ μου! ἀλλ' αὐτὸς δὲν εἶνε εἰμὴ ἰδικόν σου ὄργانون, καὶ . . . τολμᾷ νὰ τὸ λέγω μεθ' ὅλην τὴν ἀθλιότητά μου—ἔργανον ἴσως τῆς εὐσπλαχνίας σου. Μοὶ ἀφαιρεῖς τὸν υἱόν μου, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν σώσῃς· τέκνον τόσων δακρύων, ἀδύνατον ν' ἀπολεσθῇ διὰ παντός!

Ὁκτώβριος 18 . . .

Ἡ θοσύναι ἐπιδεινύονται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον· ὁ ἀδελφός μου Λέων δὲν ἀπομακρύνεται τῆς κλίνης του.

Ὁκτώβριος 18 . . .

Σήμερον μ' ἐκάλεσε πλῆσιον του, καὶ λαβὼν τὴν χειρὰ μου εἰς τὰ καίοντα καὶ ξηρὰ χεράκια του, μοὶ εἶπε: «Μητέρα, παρὰ πολὺ μὲ ἡγάπησας, καὶ παρὰ πολὺ προσηυχῆσαι ὑπὲρ ἐμοῦ· λοιπὸν ὁ Θεὸς εἰσέκηυσε τὰς δεήσεις σου· θέλω ν' ἀποθάνω ὡς καλὸς χριστιανός. Διέπραξα μεγάλα σφάλματα, ἀνάνδρως ἠκολούθησα κακὰ παραδείγματα, ἡμάρτησα ἐξ ἀδυναμίας ὑπ' ἄλλων παρασυρόμενος· ἀλλὰ ποτὲ ἐν μέσῳ τῶν ἀταξιών μου δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐξαλείψω τῆς μνήμης μου οὐτε τὸν Θεόν μου, οὐτε τὴν μητέρα μου. Τὴν προσέβαλα καὶ σ' ἐλύπησα· ἀλλ' ὅμως ἡλπίσα ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ ἐπανηρχήμην πρὸς ὑμᾶς. . . ἡ ἡμέρα αὕτη ἦλθεν ἡδὴ . . . μητέρα, κάλεσον τὸν ἱερέα!»

ὦ ἡμέρα βεβαί· χάριτος! ὦ υπερτάτη εὐτυχία ἐν τῷ μέσῳ τῆς υπερτάτης δόδους! Ὁ Θεὸς δὲν ἀπώθησε τὰς προσευχάς μου! ἔστω εὐλογημένον τὸ Ὄνομα του! Ἐκάλεσα τὸν ἱερέα, καὶ ὁ Λεόντιος συνωμίλησεν ἐπὶ πολὺ μετ' αὐτοῦ· αὐριον θέλει κοινωνήσῃ τῶν ἀχράντων μυστηρίων· φαίνεται εὐχαριστημένος καὶ εὐτυχής· πολλάκις μοὶ ἐζήτησε· συγγνώμην, καὶ οἱ λόγοι του ἦσαν πλήρεις θαυμασμοῦ διὰ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ!

Ὁκτώβριος 18 . . .

Δὲν ὀμιλοῦμεν πλέον ἢ περὶ οὐρανοῦ καὶ τῆς ἀνεκφράστου εὐδαιμονίας, ἥς τὸ τεκμήριον ἔλαβε σήμερον. Ἡ γῆ,

ἂν ἀφίνοι ὁ ἀγαπητός μου υἱός, οὐδὲν θέλητρον ἔχει πλέον δι' ἐμέ· καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του οὐδὲν θέλει πλέον μὲ κρατεῖ εἰς τὴν ζωὴν. Ὁ πατήρ σου, ἡ ἀδελφὴ σου σὲ καλοῦν· ὑπάγε, τέκνον μου, καὶ εἴθε ταχέως νὰ σὲ ἀκολουθήσῃ!

Νοέμβριος 18 . . .

Ἀνεπαύθη τέλος, ἀνεπαύθη διὰ παντός. Ἡ ψυχὴ του, ἐξαγνισθεῖσα διὰ τῆς μετανοίας του, ἀναπαύεται, εἰμαι πεπεισμένη περὶ τούτου, εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Οὐρανοῦ Πατρὸς του· τὸ δὲ σῶμά του περιμένει τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν πλησίον τοῦ σώματος τῆς διδύμου ἀδελφῆς του, ἥτις ἀπέθανεν ἐν τῇ κοιτίδι. Ἦδη, ὅτε τὸ ἐπίγειον ἔργον μου ἐπληρώθη διακαῶς, καὶ ἐγὼ ἐπιθυμῶ τὴν ἀνάπαυσιν, θέλει ἀρᾶ γε μοὶ χορηγηθῇ; Εἶνε ἀνάγκη νὰ ζήσω ἀκόμη; Δύο ἐκ τῶν τέκνων μου ζῶσιν ἐν τῷ οὐρανῷ μετὰ τοῦ πατρὸς των· τὰ ἕτερα δύο εἶνε εὐτυχῇ ἐδῶ κάτω· οὐδεὶς ἔχει πλέον τὴν ἀνάγκην μου. ὦ Κύριε! κάλεσον πλῆσιον σου τὴν δούλην σου, ἡ, ἐν παρατείνῃς ἐσέτι τὰς ἡμέρας μου, κάμε, ὥστε νὰ παρέλθωσιν ἐν τῇ ἀγάπῃ καὶ τῇ θεραπείᾳ σου.

Μάρτιος . . .

Ἐπέζησα! ἡ λύπη δὲν φονεύει· ὅτι ἡγάπων πλεῖστον ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ σύζυγός μου καὶ τὸ παιδίον τῶν δακρύων μου, τῆς καρδίας μου ὁ Βενιαμίν, προσηγήθησαν ἐμοῦ εἰς τὴν αἰώνιαν κατοικίαν μας, εἰς τὴν ἀνάπαυσιν ἐκείνην, εἰς ἣν καὶ ἐγὼ, κουρασμένη ὁδοιπόρος, ἀνυπομόνως ἐπιθυμῶ νὰ φθάσω· καὶ ὅμως αἰσθάνομαι, ὅτι ἡμέρην δοκιμασίας μοὶ ἐπιφυλάσσονται ἀκόμη ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ Θεὸς τὸ θέλει, πρέπει νὰ ὑποταχθῶ, πρέπει νὰ ζήσω· νὰ ζήσω δι' ἑκείνων καὶ ἐκείνους, οἵτινες μοὶ μένουσι, διὰ τὸν υἱόν μου, διὰ τὴν θυγατέρα μου καὶ διὰ τὰ μικρὰ τέκνα των, ἄτινα ὡς νεκροὶ βλάπτει ἤρχισαν ἦδη νὰ περικυκλῶνται τὰς ἐστίας των. Κατὰ τὰς πρώτας στιγμὰς τῆς πικρίας καὶ τῆς μητρικῆς δόδους, ὡς ἐδοκίμασα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λεοντίου μου, ἐνόμισα ὅτι καὶ ἐγὼ θ' ἀπέθνησκον, ἡλπίσα, ὅτι καὶ ἐγὼ ἐμελλον ν' ἀκολουθήσω εἰς τὸν τάφον ἐκείνον, ὅστις ἐσθῆθη διὰ παντός ἐπὶ τοῦ στήθους μου, ἐκείνον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀφοῦ τὸν ἐπνεύρον μετὰ τόσον μακρὸν χωρίον, ἀπεχωρίζομαι καὶ αὖθις, διὰ νὰ μὴ τὸν ἐπαινῶ πλέον ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου· ἠσθένησα, καὶ διὰ πολλὴν κατὰ κράτος ἐπὶ τῆς κλίνης . . . Αἱ τρυφεραὶ περιβάλλειες τοῦ Ροβέρτου καὶ τῆς Ἀντωνιέττας μὲ ἐκράτησαν εἰς τὴν ζωὴν . . . ἡ φιλοστοργία των μ' ἐκάμε νὰ τὴν ὑποφέρω . . . πρέπει λοιπὸν νὰ ζήσω δι' αὐτοὺς, σκεπτομένη ἐκείνους, οἵτινες δὲν ὑπάρχουσι πλέον . . .

Ἰούνιος 18 . . .

Διαρρέουν ταχύταται αἱ ἡμέραι μὲ ἥμερον μονοτονίαν, καὶ ὁμοιάζουσι πρὸς ἀλλήλας, ὡς ὁμοιάζουσιν οἱ κόκκοι τῆς ἀμμου· ἀλλ' αὕτη αὕτη ἡ ὁμοιότης των καθιστᾷ τὰς ὥρας πλέον φευγαλέας καὶ ταχέας. Τὰ ζωηρὰ τῆς ψυχῆς συναισθήματα, ἡ εὐτυχία, ἡ χαρὰ, ἡ θλίψις, ὁ πόνος, δεκνύουν μακρότερον τὸν χρόνον· ὑπολογίζων τὴν διάρκειαν αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος, ὅταν κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς εὐτυχίας του, τῆς χαρᾶς του, φοβῆται μὴ αὕτη τοῦ διαφύγῃ, ἐπίσης ἐπὶ ὑπολογίζει ὅταν ἡ θλίψις καὶ ὁ πόνος δίδωσιν εἰς τὴν ἡμέραν ἐπίφοδον μέγεθος· ἀλλ' ὅταν ὅλαι αἱ ἡμέραι διέρχωνται, καθ' ὅλα ὁμοίαι εἰς τὴν ἡσυχον καὶ μελαγχολικὴν γωνίαν, ὅταν ἀξιοσημειώστον γεγονὸς δὲν δεικνύῃ τὴν παρέλευσιν τοῦ χρόνου, τότε καὶ ἐκείναι φεύγουσιν, δλονὲν φεύγουσι, καὶ πίπτουσιν εἰς τὴν ἀχανὴ τῆς αἰωνιότητος ἀβύσσου, χωρὶς τὸ βλέμμα νὰ δύ-

ναται νὰ τὰς ἀριθμήσῃ, χωρὶς ἡ καρδία νὰ τὰς ἀξιώσῃ μίαν συμπαθεῖς ἀναμνήσεως. Ἡ συνείδησις μόνη δύναται νὰ τὰς κρίνῃ. ὦ! εἴθε αἱ ἡμέραι αὗται αἱ μονότοναι νὰ ᾔνε εὐάρεστοι ἐμπροσθέν τοῦ Κυρίου! Ὡς ἡ μήτηρ μου, ἡς ἡ ἀνάμνησις καὶ τὸ παράδειγμα μὲ παρακολουθοῦσι πάντοτε, ὡς ἡ υἱήτερ μου, λέγω, καὶ ἐγὼ, καθ' ὅσον γρησκαῶ, προσπαθῶ νὰ πλησιάσω ἐπὶ μᾶλλον πρὸς τὸν Θεόν μου, ὡς πρὸς φίλον, τὸν ὁποῖον μετ' ὀλίγον θὰ ὑπάγω νὰ εὕρω· προσεύχομαι περισσώτερον, ὀλίγον φροντίζω περὶ τῶν συμφερόντων τῆς γῆς ταύτης, πλὴν ὁ οὐρανός, πρὸς τὸν ὁποῖον ἕκαστον βῆμά μου μὲ πλησιάζει, αὐτὸς μὲ ἀπασχολεῖ καὶ μὲ ἐλκεῖ. . . Ἐνίοτε ἐργάζομαι διὰ τοὺς μικροὺς μου ἐγγόνους· ἄλλοτε διὰ τοὺς πτωχοὺς· ἄλλοτε καλλιερῶ τὰ ἄνθη καὶ ἐνδιαφέρομαι διὰ τὰ ῥόδα καὶ τὰ κρινά μου. Ὁ μικρὸς αὐτὸς κήπος, ὅστις ἐξαπλοῦται κατὰ τὸν οὐρανόν μου, εὐκρεστεῖ τοὺς ὀφθαλμούς μου, κοσμεῖ τὸν οἶκόν μου, καὶ ἀναζωογονεῖ κἀπως τὰς ἐκασθενεῖσας δυνάμεις μου. . . Ἐπιθυμῶ ἄλλως τε ἡ γωνία αὕτη, ὅπου δέχομαι τὰ τέκνα μου καὶ τὰ τέκνα τῶν τέκνων μου, νὰ ᾔνε γελαστὴ καὶ γλυκεῖα, ὅπως τὰ ἀγαπητὰ μικρά, εἰς τὰ ὁποῖα ἀρίσκει ὁ ἥλιος καὶ ἡ φαιδρότης, δύνανται νὰ ᾔνε εὐχαριστημένα, καὶ νὰ ἐνθυμῶνται μετὰ πόθου τὴν κατοικίαν τῆς μάμης των.

Ὁκτώβριος 18 . . .

Σήμερον ἐδέχθην τὴν ἐπίσκεψιν ἐνὸς ἀρχαίου φίλου τῆς οἰκογενείας μας, τοῦ κ. Δὲ Γεσπᾶν, ἀδελφοῦ τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἣν ἐλυτούμην ἄλλοτε διὰ τὰ ἀνωρελῆ πλούτη της. Ἐμείναι μαζί μου ἐπὶ πολὺ, καὶ πολὺ μοὶ ὠμίλησε δι' ἑαυτόν. Μοὶ ἐπροξένησε βαθεῖαν συμπάθειαν. Γέρον, κυρτωμένος, μὲ κόμην λευκὴν, δὲν ἀπολαμβάνει τῆς γλυκειᾶς ἐκείνης γαλήνης, ἥτις εἶνε ἡ δόξα καὶ ἡ εὐτυχία τοῦ γέροντος, τῆς σεβάσεως ἐκείνης γαλήνης, ἥτις ἐπιβάλλει σιωπὴν εἰς τὰ πάθη. Οἱ μάταιοι πόθοι τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας κοχλάζουσιν ἀκόμη ἐντός του· μοὶ ὠμίλησε διὰ τὰς πτενοχωρίας, διὰ διήλθε κατὰ τὰς τελευταίας ἐκλογάς, διὰ τοὺς κόπους (τὰς φειδοφυγίας ἐπρεπε νὰ εἴπῃ) οὐ· κατέβλεπεν, ὅπως ὑπερτερῆσθαι τὸν ἀντίπαλόν του μίαν δίκην, ἣν ἔχει κατὰ τὸν γαμβρὸν του, ἐδλητηρίως τὴν ζωὴν του· εἵπαιτα τῆς φιλοδοξίας τὰς κτυπήματα, οἱ σταυροὶ αἱ θέσεις, ἡ ἐπιρροή, τὸν κρατοῦσιν εἰς διηνεκὴ ἐρεθισμόν. Ἐγνώριζον ἐκ φήμης, ὅτι ἡ περιουσία του διέτρεχε κίνδυνον ἐκ τῶν παιγνιδίων τοῦ γρηματιστηρίου καὶ διαφόρων ἄλλων αἰσχροκερδεῶν, ἡ δὲ συνομιλία του, μίγμα ἀκουσίας ἀναπτύξεως καὶ μεμετρημένων ἀποσιωπήσεων, ἐπρόδιδον τοὺς κλονισμούς τῆς ψυχῆς του. Εἰς ἡλικίαν, καθ' ἣν ἄλλοι ἀπολαμβάνουν, αὐτὸς παλαίει· εἰς ἡλικίαν, καθ' ἣν ἄλλοι ἀναπαύονται, αὐτὸς τρέχει ὀπισθεν φαντασματῶν εὐτυχίας, ἀπερ δὲν θέλει συλλάβει ποτέ· εἰς ἡλικίαν, καθ' ἣν ἄλλοι χαίρουσιν εὐλογημένην γαλήνην, καὶ ἐν τῇ στοργῇ τῶν τέκνων των εὐρίσκουσι τὴν ἀνταμοιβὴν τῶν παρελθόντων κόπων καὶ ἀγώνων, αὐτὸς εὐρίσκει τὴν δύναμιν νὰ μισῇ. . . ἴσως τινὲς ζηλεύουσι τὴν δραστηριότητά του, εἰς ἐμὲ ἐπροξένησαν οἶκτον. . . ὦ! εἶνε εὐτυχέστεραι αἱ γυναῖκες κατὰ τὸ γῆρας των, ὅταν δυνήθωσι νὰ ἐξαπαλλίσωσι τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν τῶν τελευταίων ἡμερῶν τῆς ζωῆς των! Ἄνευ φιλοδοξίας ἐκείναι, ἀνευ ματαιῶν ἐπιθυμιῶν, ἀποδιώξαντες πλέον τὰ φάρμακα τοῦ πλούτου καὶ τῆς ματαιότητος, προφυλαγμέναι ἀπὸ τῶν κινδύνων τῆς φιλαρεσκείας, ἀναπαύονται ἐν τῇ ἡρεμίᾳ τῆς ψυχῆς των καὶ ἐν τῇ στοργῇ τῆς καρδίας των. Ὁ Θεὸς καὶ τὰ τέκνα των, ἰδοὺ τοῦ βίου των ὁ σκοπός· ὁ κόσμος δὲν τὰς ἐλκεῖ πλέον, ἀλλ' ἡ οἰκία καὶ

ἐστία, ἔπου βασιλεύουσιν εἰσέτι διὰ τῶν καλῶν ἔργων, ἅτινα δύνανται καὶ πράξωσι, καὶ διὰ τοῦ σεβασμοῦ, ὃν ἐμπνέουσι, καὶ ὅστις εἶνε ἡ ἀνταμοιβὴ αὐτῶν.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

ΑΓΝΟΙΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΕΡΜΗΝΕΙΑΙ ΜΑΚΡΑΚΗ

Α'.

Κατὰ τὸν κ. Μακράκη (Λόγος τῆς 17 Ἰανουαρίου 1902), «ὅταν ἡ λέξις ἄνθρωπος σημαίῃ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα ἅμα, οὐδένα ἔχει προσδιορισμὸν. Ὅταν δὲ σημαίῃ μόνον τὴν ψυχὴν, ἔχει τὸν προσδιορισμὸν «ὁ ἐξ ἄνθρωπος». ὅταν δὲ σημαίῃ μόνον τὸ σῶμα, ἔχει τὸν προσδιορισμὸν «ὁ ἐξ ἄνθρωπος», δι' οὗ εὐκόλως ἐννοεῖται τὸ σῶμα». Μετὰ τοῦτο, δὲ ἐπιφέρει ὁ κ. Μακράκης: «Ἄλλ' ἐν τῷ γραφικῷ χωρίῳ «καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς», ἡ λέξις φέρεται ἄνευ τῶν προσδιορισμῶν ἐκείνων, δι' ὧν δηλοῦται ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ σώματος. Ἄρα ἡ λέξις ἄνθρωπος σημαίνει τὴν πρῶτην καὶ κυρίαν σημασίαν τῆς λέξεως, τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα ἅμα».

Ἐς εὐδοκίαν ὁ γράψας ταῦτα κ. Μακράκης ν' ἀκούσῃ παρ' ἡμῶν, ὅτι πλανᾶται. Μᾶλλον δὲ ἂν μὴ τὸ ἀκούσῃ παρ' ἡμῶν, διότι δὲν τὸ λέγομεν ἡμεῖς, ἀλλὰ παρὰ τοῦ προφητάναντος Δαυὶδ, τοῦ ὁποῖου χωρίον παραθέτομεν. Ὁ Δαυὶδ εἶπεν ἄνθρωπος ὥσει χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ, ὥσει ἄνθος τοῦ ἀγροῦ οὕτως ἐξανθήσει». Περὶ τίνος πρόκειται ἐνταῦθα; Ἡ ἐννοία εἶνε προφανής. Πρόκειται περὶ τῆς φθαρτότητος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, τοῦ ματαιομένου ὡς τὸ ἄνθος καὶ ἀφανιζομένου ὡς ὁ χόρτος. Διότι ἡ ψυχὴ εἶνε ἀφθαρτος καὶ ἀθάνατος. Καὶ ἐν τούτοις, ἐνῷ εἰς τὸ χωρίον τοῦτο, ἡ λέξις ἄνθρωπος δὲν συμπεριλαμβάνει καὶ τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ μόνον τὸ σῶμα, τίθεται ἄνευ τοῦ προσδιορισμοῦ «ὁ ἐξ ἄνθρωπος», ἀπλῶς δὲ καὶ μόνον ἄνθρωπος. Εἶνε πεπλανημένη ἡ μακρακική ἐπομένως βεβαίως, ὅτι, ὅταν ἡ λέξις ἄνθρωπος σημαίῃ μόνον τὸ σῶμα, ἔχει τὸν προσδιορισμὸν «ὁ ἐξ ἄνθρωπος». Ἰδοὺ χωρίον τοῦ Δαυὶδ, ἀναφερόμενον εἰς τὸ σῶμα μόνον τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἡμῶς ἀναφέρων τὴν λέξιν ἄνθρωπος ἄνευ οὐδενὸς προσδιορισμοῦ.

Ὁ κ. Μακράκης ὡσαύτως, εἰς τὸν «Λόγον» τοῦ τῆς 10ης Ἰανουαρίου 1902 γράφει ὅτι τὸ ἀποδίδειν τὴν λέξιν «Βιβλος Γενέσεως» διὰ τοῦ: βιβλίου: καταρρίπτει τὸ σμνόν τῆς Γραφικῆς ἐκφράσεως. Ἄγνοια καὶ πλάνη καὶ τοῦτο. Ποῖος μᾶς τὸ λέγει; Αὐτὴ ἡ Ἁγία Γραφή. Διότι ὁ Λουκᾶς προειμένον περὶ τῶν προφητειῶν τοῦ Ἰησοῦ, ἐκ τῆς Βίβλου τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, ἀποκαλεῖ αὐτὰς βιβλίον (Λουκ 12'.—20). ὁ δὲ Θεολόγος καὶ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης τὸ ἰδικόν του Εὐαγγέλιον ἀποκαλεῖ βιβλίον. «Πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν

ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γε γραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ» (Ἰωάν. Κ'. 50).

Καὶ ὁ Παῦλος τὴν Βίβλον τοῦ Παλαιοῦ Νόμου ἀποκαλεῖ βιβλίον, λέγων ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ Νόμου (Γαλάτ. Γ'. 10) Βλέπε καὶ πρὸς Ἑβρ. Θ'. 19, ὡς καὶ Γ'. 7 αὐτόθι.

Αὐταὶ δὲ αὗται αἱ συγγραφαὶ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, αἱ ὀνομαζόμεναι εἰς τὸ Εὐαγγέλιον βιβλίαι, ὀνομάζονται ἀλλαχοῦ καὶ βιβλοὶ. Οὕτω παρὰ Μάρκῳ (ΠΒ'. 26) ἀναγινώσκωμεν «ἐν τῇ Βίβλῳ Μωσέως». Παρὰ δὲ τῷ Λουκᾶ, ὅστις ὀνομάζει βιβλίον τὰς προφητείας τοῦ Ἰησοῦ, ἀναγινώσκωμεν, καὶ ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἰησοῦ τοῦ προφήτου» (Λουκ. Γ'. 4). Παρὰ τῷ αὐτῷ Λουκᾶ (Κ'. 42) ἀναγινώσκωμεν «ἐν Βίβλῳ Ψαλμῶν». Ὡστε αἱ λέξεις Βιβλος καὶ Βιβλίον ἐναλλάσσονται ἐν τῇ γλώσσῃ τῆς Γραφῆς ἀδιαφόρως, ὡς ἰσότητοι καὶ ἰσοδύναμοι, ὑβρίζει δὲ ὁ κ. Μακράκης τὴν λέξιν βιβλίον, παριστῶν αὐτὴν ὡς ἐξευτελιζούσαν τὴν σεμνότητα τῆς λέξεως Βιβλος.

Εἰς τὸ ἐπόμενον θὰ ἴδωμεν καὶ ἄλλας πλάνας τοῦ κ. Μακράκη.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ ΠΡΟΣ ΙΑΤΡΟΝ ΚΑΙ ΓΕΩΠΟΝΟΝ ΚΗΡΥΤΤΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΘΕΙΟΝ ΛΟΓΟΝ

Ἐκ καθήκοντος ἱεροῦ δημοσιεύομεν, ὅτι οἱ ἄριστοι νέοι καὶ εὐσεβεῖς ἐπιστήμονες κκ. Ξενοφῶν Α. Ι. Παπαμιχαήλ συμπατριώτης μας καὶ Ἰωάννης Ν. Κανάνης χημικὸς γεωπόνος ἐξ Ἀγχιιάλου τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμανίας, κατὰ πρῶτην ἡδὴ φοράν ἐν τῇ πατρίδι μας διὰ καθημερινῶν κηρυγμάτων καὶ προτροπῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ οἰκαῖς, ἀπὸ τῆς ἐνταῦθα ἀφίξεώς των (ἀρχὰς Ἰουνίου 1901), ἀνεξωπύρηναν ἐν ἡμῖν τὸ κατὰπεσόν θρησκευτικὸν συναίσθημα κρατύναντες ἡμᾶς εἰς τὰ δόγματα τῆς ὁδοδοξίας. Συγχαίροντες αὐτοὺς διὰ τὸ θρησκευτικὸν ἔργον των, ἂν καὶ ᾖνε ἐκτὸς τοῦ ἐπαγγέλματός των, εὐχόμεθα εἰς τὸν Θεὸν ἄνθρωπον Κύριον ἡμῶν, ἵνα χαρίσῃται αὐτοῖς υγιάν καὶ μακροβιότητα, δύναμιν καὶ παρόρησιν πνευματικὴν.

Ἐν Λιβιδίῳ τοῦ Ὀλύμπου τῇ 5ῃ Ἰανουαρίου 1902.

(Ἐπονται αἱ ὑπογραφαί).

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ "ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ,"

ΠΕΜΠΤΗ 24 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Ἐν Πειραιεὶ ὁμιλήσει ἐν τῷ Ζαννείῳ Ὀρφανοτροφείῳ ὥραν 7—8 μ. μ. ὁ κ. Γεώργιος Σ. Μακρᾶς.

ΚΥΡΙΑΚΗ 27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Ἐν Ἀθήναις, ἐν τῇ δευτέρᾳ Δημοτικῇ Σχολῇ τῶν ἀρρένων, παρὰ τὰ Γραφεῖα τῆς «Ἀναπλάσεως» καὶ τὴν περυσινὴν αἵθουσάν των κηρυγμάτων, ὥρα 6 1)2—7 1)2 μ. μ., ὁμιλήσει ὁ ἀρχιμ. κ. Πανάρ. Δουληγέρης.

Ἐν Πειραιεὶ, ἐν τῷ Ζαννείῳ Ὀρφανοτροφείῳ, ὥρα 3 1)2—4 1)2 μ. μ., ὁμιλήσει ὁ κ. Κ. Α. Διαληγμαῆς.